

Projekt „Twórcza szkoła dla twórczego ucznia” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Hasło

„INNOWACYJNOŚĆ KLUCZEM DO ROZWOJU GOSPODARCZEGO,
NAUKOWEGO I KULTURALNEGO”.

mgr Edyta Miska-Mazgajczyk

Tytuł artykułu:

*Innowacyjność w oświacie wsparciem
dla rozwoju gospodarczego, naukowego i kulturalnego*

Innowacja (łac. *innovatio* – odnowienie)

w socjologii oznacza akceptację celów dyktowanych przez istniejące w grupie społecznej lub społeczeństwie wartości, przy jednoczesnym odrzuceniu tradycyjnych sposobów ich osiągnięcia w danym systemie aksjonormatywnym. Jest to jedna z dewiacji społecznych, czyli odchyłeń od konformizmu w ujęciu Roberta K. Mertona.

Zachowaniem innowacyjnym może być zarówno działanie przestępcze jak i działanie, którego rezultatem jest np. upowszechnienie nowej, sprawniejszej metody badań naukowych. Początkowo działania będące innowacyjnymi mogą spotykać się w społeczeństwie czy grupie społecznej z lekceważeniem lub ostrą krytyką, często jednak upo-

wszechniają się i stają się w końcu zachowaniami konformistycznymi.

Innowacja (łac. *innovatio* - odnowienie)

– stanowi nową (dla organizacji, społeczności czy cywilizacji), wprowadzoną przez człowieka wartość bądź, jakość dotyczącą jej celów lub sposobów ich realizacji.

Innowacja biznesowa jest, zatem nowością mającą zastosowanie w działalności gospodarczej

Innowacja językowa (łac. *innovatio* -

odnowienie) nowy element systemu językowego, który zaistniał w tekście, uzusie lub też normie językowej. Innowacje powstają albo wskutek nieznamomości przez użytkowników reguł językowych, albo też jako efekt celowego działania mającego na celu nazwa-

nie nowych zjawisk lub uproszczenie sposobu wyrażania myśli. Jeśli innowacja rozprzestrzeni się, wchodzi do uzusu i z czasem staje się akceptowana przez normę językową, stając się zmianą językową.

■ Ocena innowacji jest jednym z głównych zadań językoznawstwa normatywnego. Jeśli innowacja nie zostanie zaakceptowana w normie językowej, funkcjonuje, jako błąd językowy¹.

Sir Ken Robinson zauważył, że na całym świecie reformuje się teraz systemy edukacji. Z dwóch powodów.

■ *Pierwszy* wiąże się z ekonomią. Staramy się stwierdzić, jak przygotować nasze dzieci do funkcjonowania w gospodarce XXI wieku. Zwłaszcza, że nie wiemy, jak gospodarka będzie wyglądać choćby za tydzień. Widać to po obecnych niepokojach.

■ *Drugi* powód to kultura. Każdy kraj na świecie chce wychować dzieci tak, by posiadały tożsamość kulturową, by przekazać im swoje „geny kultury”, kiedy jednocześnie podlegają one globalizacji.

✚ *Problem polega na tym,
że chcemy radzić sobie z przyszłością
metodami z przeszłości,*

przy okazji odbierając szanse milionom dzieci, które nie widzą sensu w chodzeniu do

szkoły. Kiedy my chodziliśmy do szkoły, mogliśmy wierzyć w to, że jeśli będziemy się uczyć i skończymy studia, znajdziemy pracę. Nasze dzieci już w to nie wierzą, gdyż dyplom tego nie gwarantuje.

■ Problem w tym, że obecny system edukacji został skonstruowany dla innej epoki. Narodził się w intelektualnej kulturze oświecenia, w warunkach ekonomicznych rewolucji przemysłowej. Do połowy XIX w. systemy edukacji nie istniały. Kto miał pieniądze, mógł uczyć się u jezuitów, ale publiczna edukacja, opłacana z podatków, obowiązkowa, bezpłatna była pomysłem rewolucyjnym. Prawdziwa inteligencja polegała na pewnej umiejętności logicznego myślenia i znajomości literatury klasycznej w oryginale, co dziś kojarzymy z wyższym wykształceniem.

■ Czasy, w jakich żyją nasze dzieci to najsilniej stymulujący okres w dziejach ziemi. Zewsząd atakują je informacje, muszą dzielić uwagę między komputery, iPhony, billboardy, setki kanałów TV. A my karzemy je, bo dają się odciągnąć - od nudnego materiału w szkole.

✚ *Myślenie dywergencyjne*
- to absolutna podstawa kreatywności, zdolność widzenia wielu możliwych odpowiedzi, sposobów interpretacji zadania, zdolność myślenia wielokierunkowego, a nie liniowo

¹ www.wikipedia.org.pl

czy zbieżnie, dostrzeganie wielu możliwych rozwiązań.

W szkole uczniowie nie mogą zaglądać do siebie, bo mówi się, że ściągają. Poza szkołą nazywa się to współpracą. Nauczyciele tego nie wymyślili, to już tak się dzieje, ponieważ weszło w geny edukacji. Powinniśmy zmienić myślenie o ludzkich zdolnościach, porzucić stare pojęcia wyższego wykształcenia, abstrakcji, teorii, wykształcenia zawodowego i zobaczyć, że to są mity.

✚ Najcenniejszą naukę zdobywa się w grupie, a współpraca jest podstawą rozwoju.

Rozdzielając ludzi i oceniając ich osobno, pozbawiamy ich naturalnego środowiska, w jakim się uczą².

Innowacja to aspekt zarządzania wiedzą, tworzenia nowej wiedzy, ocenione pozytywnie i wprowadzenie w życie usprawnienie. „(...)jeśli zastosujemy wiedzę do zadań, które już znamy, nazywamy to *innowacyjnością*. Tylko wiedza pozwala nam realizować oba cele.”

Wiedza jest podstawowym elementem potrzebnym do innowacji, a także umiejętności i kompetencje wzrastają podczas wykorzystywania ich do nowych rozwiązań. Możemy, zatem mówić o innowacji i o procesie

² „Zmiana Paradygmatu Edukacji” - Sir Ken Robinson, www.theRSA.org/ipfone

uczenia się. Innowacyjność nie polega tylko na wymyślaniu pomysłów, ale na ich realizacji, zastosowaniu w życiu, w edukacji, kulturze, gospodarce i wymaga przedsiębiorczości od pomysłodawcy.

Innowator to osoba, która ma ambicję, pasję i marzenia, a także bierze na siebie odpowiedzialność.

Jeśli w klasie została wprowadzona innowacja to zwiększa się kreatywność uczniów.

■ Szkoła powinna dbać o kształcenie u uczniów cech kreatywności.

Uczniowie, którzy nie tylko wykonują polecenia nauczycieli, ale samodzielnie myślą, proponują nietypowe, interesujące zastosowania. Ważne, aby szkoła wspierała kreatywność, odpowiedzialność za podejmowanie rozwiązań, doskonałość w działaniu.

Innowacyjność w oświacie = wynalazek/pomysł/idea + przedsiębiorczość

nauczyciela, dyrektora szkoły, wizytatora, ucznia itp.

Innowacyjność to proces, którego wynikiem jest innowacja

Innowacja jest pojęciem bardziej ekonomicznym lub społecznym niż technicznym. Ponadto, jest zdolnością zastosowania aktu kreatywności, nowych idei, wynalazków,

czego wynikiem jest innowacja. Innowacją jest nie tylko to, co jest absolutną nowością w skali światowej, lecz także to, co jest nowością dla danej społeczności. GUS posługuje się definicją, w której przez innowacyjność rozumie się „*zdolność przedsiębiorstw do tworzenia i wdrażania innowacji oraz faktyczną umiejętność wprowadzania nowych i zmodernizowanych wyrobów, nowych lub zmienionych procesów technologicznych lub organizacyjno-technicznych*”³.

Reforma czy innowacja jest procesem złożonym, jak każda zmiana wyższego rzędu, której istota zasadza się na konieczności metamorfozy utrwalonych sposobów myślenia i działania. Trzeba zainicjować pomysł, a potem go wdrożyć. Jednak nie są podane elementy procesu zmiany. Każdy ma prawo inaczej interpretować zmianę wyższego rzędu na podstawie własnych doświadczeń. Kluczowe znaczenie dla powodzenia innowacji ma *komunikacja dwukierunkowa*, która jest elementem każdego procesu zmiany. W czasie proponowania pomysłów trzeba się komunikować, aby przekonać do zmiany, zachęcić. Natomiast podczas wdrażania innowacji wspierać nauczycieli, uczniów, two-

rzyć przyjazny klimat do zmian, monitorować postępy - osiągnięcia.

■ Dzięki dwukierunkowemu komunikowaniu się w klasie/szkole - możliwe jest wieloaspektowe spojrzenie na problem, poznanie odmiennych podejść do tych samych spraw, a z drugiej pozwala szybko zapobiegać problemom. Podczas wdrażania innowacji powinny dominować metody aktywizujące i pobudzające uczniów do stawiania pytań, interpretowania różnych racji.

■ Wspólne realizowanie przez uczniów projektów stwarza sytuacje do wymiany poglądów, doświadczeń i możliwości uczenia się od siebie nawzajem. Kreowanie zdolności do zmiany to powierzanie zadań, upoważnianie do działania, które otwiera na nowe wyzwania i samo w sobie wymaga uczenia się. Ważne jest współdziałanie interesariuszy, zaangażowanie wszystkich, tworzenie warunków do wdrażania innowacji i zapewnienie spójności działania⁴.

■ University of Auckland (Nowa Zelandia) – normą jest zapraszanie gości z branży, co podnosi rangę przedmiotu, studenci bardziej cenią sobie takie zajęcia, są zainspirowani i zmotywowani do zgłębiania tematu. Każdy z gości dysponuje ogromnym doświadczeniem, pokazuje zagadnienie z innej perspek-

³ Edukacja i dialog 2008 nr 5, Jan A. Fazlagić „Szkoła przyjazna dla ludzi kreatywnych” s.16-17

⁴ Dyrektor Szkoły 2009 nr 2, Danuta Elsner „Kluczowe elementy zmiany” s. 20-21

tywy. Studenci, młodzież są przygotowywani do życia w świecie, w którym wszystko ciągle się zmienia zwłaszcza metody pracy i oczekiwania wobec pracowników⁵.

Nauczyciele z powołania posiadają pasję, którą potrafią przekazać swoim uczniom i to jest najważniejsze. Wiedzę samą uczniowie mogą zdobywać z różnych źródeł np. z Internetu, od rówieśników, rodziców itp. **Nauczyciel może być mentorem**, który pokazuje i zachęca, ale nie może nikogo zmuszać. Młodzież potrzebuje osoby, która ją wysłucha, zrozumie, porozmawia i będzie **"dostępnym przyjacielem"**, mentorem i zarazem **przewodnikiem**. Powinni stwarzać sytuacje edukacyjne, w których uczniowie będą mogli zadawać pytania, dzielić się swoimi doświadczeniami, spostrzeżeniami. Najważniejsze to nauczyć uczniów zdobywania wiedzy uczenia się, a nie jak się jej tylko nauczyć, a potem zapomnieć. Nauczyciel innowator próbuje szukać nowych rozwiązań tych samych zagadnień⁶.

W świecie dokonują się różne przeobrażenia w sferze rozwoju gospodarczego, naukowego i kulturalnego. Nauczyciele chcąc iść z postępem, podejmują działania innowa-

cyjne, aby sprostać potrzebom i zainteresowaniom uczniów. Modyfikują metody i formy pracy, treści kształcenia itp. W działalności innowacyjnej chodzi o wysoki poziom zarówno rozwoju zawodowego nauczyciela, ale także o zaangażowanie.

Cz. Barański dostrzegając żywiołowość zmian pisał: *„Wobec dynamicznego rozwoju wszystkich sfer współczesnego życia istnieje potrzeba, by działalność innowacyjna stała się trwałym zjawiskiem w życiu każdej szkoły. Powszechny, permanentny i dobrze zorganizowany ruch innowacyjny jest dziś niezbędnym czynnikiem postępu pedagogicznego, sprzyjającym kształtowaniu w nauczycielach i uczniach postawy refleksyjnej, badawczej i konstruktywnej wobec otaczającej rzeczywistości”*⁷.

D. Rusakowska definiuje innowację, jako zmiany o charakterze jakościowym, przyczyniającym się do rozwoju. Stwierdza, że *„o ile każda innowacja oznacza pewną zmianę, to nie każda zmiana może być uznana za innowację”*⁸.

Z. Pietrasiński stwierdza, że innowacja jest zmianą celowo wprowadzaną przez człowieka i polega na zastępowaniu dotychczasowych stanów rzeczy innymi, które

⁵ Edukacja i dialog 2009 nr 4, Zuza Scherer „Innowacyjna gościnność”

⁶ Edukacja i dialog 2009 nr 3, Andrzej Majewski „Najchwalebniejszą profesją na świecie jest zawód nauczyciela. Szkoda tylko, że tak mało ich mamy w szkołach” s. 25

⁷ Cz. Barański, „Uwarunkowania działalności innowacyjnej nauczycieli”, Warszawa 1986, s. 115

⁸ D. Rusakowska, „Nauczyciel i innowacje pedagogiczne”, Warszawa 1986, s. 8

składają się na postęp. R. Schulz uważa, że innowacją są o charakterze rozwojowym służące osiągnięciu jakościowo nowych oraz lepszych rezultatów.

„Człowiek, stykając się z sytuacją innowacyjną poznaje ją, reaguje na nią emocjonalnie i wykazuje gotowość do postępowania w określony sposób. Przejawia swój stosunek wobec danej sytuacji, czyli określoną postawę”⁹.

Innowację pedagogiczną prowadzoną w publicznych szkołach i placówkach są nowatorskie rozwiązania programowe, organizacyjne lub metodyczne, mające na celu poprawę, jakości pracy szkoły (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 kwietnia 2002 r., z późniejszymi zmianami w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki).

■ Jestem *autorką i realizatorką innowacji pedagogicznej „Wykorzystanie metod Marii Montessori w pracy z uczniami w klasie integracyjnej”* w Szkole Podstawowej nr 12 w Koninie.

■ *Metoda Marii Montessori* jest stosowana w pracy z dziećmi o prawidłowym rozwoju intelektualnym. Równie dobrze sprawdza się

⁹ Małgorzata Kamińska- Juckiewicz, „Postawy i zachowania wobec reformy edukacji w Polsce”, Płock 2002, s. 86

w pracy z dziećmi opóźnionymi w rozwoju oraz z zaburzonymi zachowaniami, cechujący się dużą męczliwością, niskim poziomem koncentracji, słabo rozumiejących normy i sytuacje społeczne, mających trudności adaptacyjne.

■ Zaletami tej metody jest duża troskliwość, z jaką nauczyciel odnosi się do dziecka, proponując mu zajęcia się pomocami dydaktycznymi. Montessoriańskie pomoce dydaktyczne są atrakcyjne i zachęcają do wytrwałości w pracy, przez co dają maksimum prawdopodobieństwa osiągnięcia sukcesu. Ponadto metoda Montessori dostarcza ćwiczeń praktycznych, bezpośrednio związanych z kształceniem zaradności i współzycia w środowisku.

Podstawą metody Montessori jest nauczanie wielozmysłowe.

Umożliwia to oddziaływanie na wiele zmysłów, co jest warunkiem niezbędnym do powstawania skojarzeń w procesie zdobywania doświadczeń i wiedzy.

■ Nauczyciel zamiast modelować dzieci na swoje podobieństwo i według subiektywnego „widzi mi się” - zaczyna dostrzegać potrzeby i prawa dziecka. Obserwuje dzieci i ocenia ich postępy według przejrzystego systemu. Natomiast uczeń rozwija się i uczy według indywidualnych możliwości, uzdolnień i potrzeb.

Pedagogika Marii Montessori pomaga:

- w rozwijaniu indywidualnych cech osobowości,
- w formowaniu prawidłowego charakteru,
- zdobywaniu wiedzy, umiejętności szkolnych współdziałania.

Cele te realizowane są poprzez pomoc dziecku w:

- rozwijaniu samodzielności i wiary we własne siły,
- wypracowaniu szacunku do porządku i do pracy,
- wypracowaniu zamilowania do ciszy i w tej atmosferze do pracy indywidualnej i zbiorowej,
- osiągnięciu długotrwałej koncentracji nad wykonywanym zadaniem,
- wypracowaniu postaw posłuszeństwa opartego na samokontroli, a nie na zewnętrznym przymusie,
- uniezależnieniu od nagrody,
- formowaniu postaw wzajemnej pomocy bez rywalizacji,
- szacunku dla pracy innych,
- rozwijaniu indywidualnych uzdolnień i umiejętności współpracy,
- osiągnięciu spontanicznej samodyscypliny wynikającej z dziecięcego posłuszeństwa.

Zadania pedagogiki Marii Montessori:

- uczenie przez działanie - dzieci zdobywają wiedzę i praktyczne umiejętności poprzez własną aktywność, przy współpracy z nauczycielami
- samodzielność - dzieci swobodnie wybierają rodzaj, miejsce, czas i formę pracy (indywidualną lub z partnerem) przy zachowaniu reguł społecznych. Rozwijają indywidualne uzdolnienia i uczą się realnej oceny swoich umiejętności.
- koncentracja - dzieci ćwiczą dokładność i wytrwałość przy wykonywaniu konkretnych zadań.
- lekcje ciszy - dzieci uczą się współpracować w cichych zajęciach indywidualnych i grupowych.
- porządek - dzieci zdobywają umiejętność przestrzegania zasad porządku w otoczeniu i swoim działaniu.
- społeczne reguły - dzieci są łączone w grupy, sprzyja to wymianie wzajemnych zdolności i umiejętności. Dzieci uczą się przestrzegać reguł: nie rań, nie niszczy, nie przeszkadzaj.
- obserwacja - jest kluczem dorosłych do poznania świata dziecka. Nauczyciel z szacunkiem i uwagą obserwuje postępy i trudności dziecka, jest jego przewodnikiem.

- indywidualny tok rozwoju każdego dziecka - znajduje uwagę i indywidualną opiekę nauczyciela. Pracuje według własnego tempa i możliwości, podejmując zadania, do których jest już gotowe.

Oryginalny zestaw pomocy dydaktycznych zwany Materiałem Montessori - cechy to:

- prostota, precyzja i estetyka wykonania,
- uwzględnienie zasady stopniowania trudności,
- dostosowany do potrzeb rozwojowych dziecka,
- logiczna spójność ogniw ciągów tematycznych,
- konstrukcja umożliwiająca samodzielną kontrolę błędów,
- ograniczenie - dany rodzaj występuje tylko raz, w jednym egzemplarzu.

Realizując innowację pedagogiczną - metodyczną został wykorzystany oryginalny zestaw pomocy dydaktycznych zwany Materiałem Montessori podzielony na **pięć kategorii**:

- a) **ćwiczenia praktycznego dnia - materiał rozwijający motorykę w zakresie czynności praktycznych** – związany z samoobsługą, troską o środowisko, zwyczajami i normami społecznymi, wdziękiem

i grzecznością: zestawy do sprzątania, zapinania (**niebieski kolor**)

- b) **materiał sensoryczny** - rozwijający poznanie zmysłowe (wzrok, dotyk smak, słuch, węch) służy pobudzaniu aktywności umysłowej: różowa wieża, brązowe schody, kolorowe walce i tabliczki, tacka demonstracyjna z figurami i kartami geometrii oraz termiczne, tablice dotykowe i wagowe oraz termiczne, puszki szmerowe (**czerwony kolor**)
- c) **materiał językowy** - do nauki języka, kultury i innych dziedzin wiedzy: metalowe matryce, litery dotykowe, farma - zestaw obiektów (**żółty kolor**)
- d) **materiał matematyczny** - cyfry dotykowe, dziesiątki złotych pereł, małe liczydło, tablica Seguina, patyki liczbowe (**zielony kolor**)
- e) **materiał do edukacji kosmicznej** - karteczki z liśćmi, kula ziemiska, globus - lądy, wody (**pomarańczowy kolor**)

✚ **Wnioski z realizacji innowacji pedagogicznej – metodycznej „Wykorzystanie metod Marii Montessori w pracy z uczniami w klasie integracyjnej”**

- dzieci znerwicowane, przestraszone - stały się bardziej radosne, nabrały pewności siebie,

- uczniowie przestali przesadnie reagować na trudne sytuacje,
- dwoje uczniów bardzo nieśmiałych - stało się bardziej otwartych i odważnych, zaczęli częściej rozmawiać z kolegami, nawet rozpoczynali rozmowę z nauczycielami – co do niedawna było nierealną rzeczą,
- uczniowie z dużą męczliwością i niskim poziomem koncentracji - stali się bardziej otwarci, zyskali wiarę we własne możliwości,
- uczeń, który miał ogromne trudności z przestrzeganiem norm społecznych - wyciszył się, stał się życzliwy i koleżeński dla innych, częściej stosuje normy życia w grupie,
- dzieci „z trudnościami w uczeniu” - uczą się chętniej i szybciej, lepiej się koncentrują, a ich wolniejsze tempo pracy nie przeszkadza im w prawidłowym wykonaniu zadania,
- wszyscy uczniowie lepiej koncentrują się – są skupieni na wykonaniu zadania, a nie na wolniejszej pracy niektórych z nich, ćwiczą dokładność i wytrwałość przy wykonywaniu konkretnych zadań,
- z wykorzystaniem pomocy Montessori - uczniowie samodzielnie wykonują zadania z uwzględnieniem hasła „Pomóż mi samemu to zrobić”,
- potwierdzają pozytywne płynące z tej metody, nie tylko na dzieci, ale także na nauczycieli,
- nauczyciel zamiast wyłącznie oceniać i korygować dzieci, zaczyna oceniać i korygować swoją postawę,
- nauczyciel wspiera spontaniczną i twórczą aktywność ucznia,
- nauczyciel pomaga w rozwijaniu indywidualnych cech osobowości,
- uczniowie rozwijają się i uczą według indywidualnych możliwości, uzdolnień i potrzeb,
- dzieci posiadają logiczny, przemyślany i konsekwentny model zachowań, do którego chętnie stosują się,
- uczenie przez działanie - dzieci zdobywają wiedzę i praktyczne umiejętności poprzez własną aktywność, w przemyślanym środowisku pedagogicznym, przy współpracy z nauczycielami,
- samodzielność - dzieci swobodnie wybierają rodzaj, miejsce, czas i formę pracy (indywidualną lub z partnerem) przy zachowaniu reguł społecznych. Rozwijają indywidualne uzdolnienia i uczą się realnej oceny swoich umiejętności,
- porządek - dzieci zdobywają umiejętność przestrzegania zasad porządku w otoczeniu i swoim działaniu.

Przekonałam się, że stosowanie metody Montessori w pracy z uczniami przynosi zaskakujące efekty. Stworzony jasny, konsekwentny system reguł i zasad rządzących życiem grupy zgodnie z zasadami Marii Montessori jest akceptowany i stosowany przez uczniów i nauczycieli.

Rodzice zwłaszcza uczniów z opiniami i orzeczeniami z poradni psychologiczno - pedagogicznej podkreślili, że zauważyli u swoich dzieci bardzo pozytywne zmiany, o których pisałam w swoich spostrzeżeniach. Nauczyciele uczący w klasie spostrzegli, że niektórzy uczniowie wyciszyli się, wykonują zadania do końca i lepiej koncentrują się. Uczniowie bardzo lubią pracować z materiałem Montessori, który stanowi dla nich uatrakcyjnienie procesu nauczania.

Sir Ken Robinson twierdzi, że edukacja to jedno z jego zainteresowań, podobnie jak wielu ludzi. Edukacja ma przenieść w przyszłość. Dzieci, które rozpoczną naukę w tym roku będą odchodzić na emeryturę w 2065 r. A nikt nie ma pojęcia - jak będzie wyglądał świat za pięć lat. A jednak próbujemy edukować je na tą okoliczność, która jest nieprzewidywalna. Następną kwestią jest to, że wszyscy jesteśmy zgodni, bez wyjątku, co do nadzwyczajnych zdolności u dzieci - ich zdolności do innowacji. *Według niego*

wszystkie dzieci mają ogromny talent, a my tłumimy go bezmyślnie.

Kreatywność jest teraz w edukacji tak samo istotna jak nauka pisania i czytania. I powinniśmy traktować je na równi. Jeśli uczniowie czegoś nie wiedzą to nie boją się, jakoś wybrnąć z tego. Ale powinniśmy wiedzieć, że jeśli nie jesteśmy przygotowani na pomyłkę, nigdy nie będziemy w stanie wymyślić nic oryginalnego. Zanim dzieci dorosną większość z nich traci taką „zdolność”. Boją się popełniać błędy.

Inasze firmy prowadzimy w podobny sposób. Piętnujemy błędy. Stworzyliśmy i podtrzymujemy systemy edukacji, w których błędy są najgorszą rzeczą, którą możemy zrobić. W wyniku tego edukujemy ludzi w odizolowaniu od ich zdolności do bycia kreatywnym. Picasso kiedyś powiedział:

„Wszystkie dzieci rodzą się artystami.”

Największy problem to zachować w sobie artystę w trakcie dorastania. Sir Ken Robinson mówił, że -wierzę, że do kreatywności nie dorastamy, ale z niej wyrastamy. Albo raczej: zostajemy z niej wyedukowani. Każdy system edukacji na ziemi ma tę samą hierarchię przedmiotów. Na samej górze znajduje się matematyka i języki, a przedmioty humanistyczne i artystyczne są na dnie.

■ W większości tych systemów jest podobnie. Sztuka i muzyka zajmują wyższe pozycje niż teatr i taniec. Nie ma takiego systemu na świecie, w którym dzieci uczyłyby się codziennie tańca, tak jak matematyki.

■ Matematyka jest istotna, ale taniec również. Dzieci tańczą cały czas, jeśli się im na to pozwoli. Wszyscy tańczymy. Jednak, kiedy dzieci dorastają, zaczynamy kształcić je od pasa w górę, skupiając się na ich głowach. I tylko na aspektach intelektualnych. Kto naprawdę osiąga sukces dzięki edukacji, kto robi wszystko, co powinni robić uczniowie, kto zgarnia punkty, kto jest zwycięzcą? Gdybyśmy mieli pomyśleć nad *celami edukacji*, na całym świecie, wniosek byłby jeden:

Ma produkować profesorów uniwersyteckich!

Nasz system edukacji opiera się na idei kompetencji akademickich. System opiera się na dwóch głównych założeniach.

■ Po pierwsze: na szczycie są najbardziej użyteczne przedmioty potrzebne do pracy. Więc musicie zrezygnować z czynności, które lubiliście, jako dzieci, jeszcze w podstawówce bawiąc się w przeróżny sposób, bo nigdy nie dostaniecie pracy z tym związanej.

■ Drugą rzeczą są kompetencje akademickie, które poważnie zdominowały nasze pojmowanie inteligencji, ponieważ system edukacji powstał na jego własne potrzeby.

Jeśli o tym pomyślimy, cały system edukacji na świecie to *przeciągły proces wchodzenia na wyższe stopnie naukowe*. W rezultacie wielu wysoce utalentowanych, wspaniałych, kreatywnych ludzi, myśli, że tacy nie są, bo rzecz, w której byli dobrzy w szkole nie była ceniona, a była wręcz piętnowana. Nie możemy sobie pozwolić na to, by iść w tym kierunku.

Jest to proces inflacji akademickiej, który ukazuje jak cała struktura szkolnictwa osuwa nam się spod nóg. Musimy radykalnie zmienić nasz pogląd na temat inteligencji, o której wiemy 3 rzeczy:

■ Po pierwsze, różnorodność - odbieramy świat na podstawie tego, czego doświadczamy. Myślimy wizualnie, myślimy dźwiękami, myślimy kinestetycznie.

■ Po drugie, inteligencja jest dynamiczna. Jeśli spojrzymy na działanie ludzkiego umysłu, jak zresztą dowiedzieliśmy się *inteligencja jest cudownie interaktywna*. Mózg nie jest podzielony na komory. Kreatywność, którą określa, jako proces tworzenia nowych, wartościowych pomysłów częściej powstaje poprzez interakcje różnych dziedzin i sposobów patrzenia na różne rzeczy.

■ Trzecią kwestią dotyczącą inteligencji jest to, że jest różna. Niektórzy ludzie potrzebują ruchu, żeby myśleć. Sir Ken Robinson mówił - wierzę, że naszą nadzieją na

przyszłość jest przyjęcie nowej ideologii o ekologii człowieka. Takiej, w której zaczniemy przywracać koncepcję o bogactwie ludzkich zdolności.

Wyeksploatowaliśmy system edukacji w sposób, w jaki eksploatujemy kopalnie - dla konkretnych zasobów. W przyszłości nam się nie przydadzą. Musimy zmienić fundamentalne zasady, na których dzisiaj uczymy nasze dzieci. Jedynym sposobem jest dostrzeżenie bogactwa naszej kreatywności, zrobienie tego dla nadziei, którą są nasze. Naszym zadaniem jest nauczenie ich, jak stawiać czoła przyszłości.¹⁰

Literatura:

- Edukacja i dialog 2008 nr 5, Jan A. Fazlagić „Szkoła przyjazna dla ludzi kreatywnych”
- Dyrektor Szkoły 2009 nr 2, Danuta El-sner „Kluczowe elementy zmiany”
- Edukacja i dialog 2009 nr 3, Andrzej Majewski „Najchwalebniejszą profesją na świecie jest zawód nauczyciela. Szkoda tylko, że tak mało ich mamy w szkołach”

- Edukacja i dialog 2009 nr 4, Zuza Scherer „Innowacyjna gościnność”
- Cz. Barański, „Uwarunkowania działalności innowacyjnej nauczycieli”, Warszawa 1986
- D. Rusakowska, „Nauczyciel i innowacje pedagogiczne”, Warszawa 1986
- Małgorzata Kamińska- Juckiewicz, „Początki i zachowania wobec reformy edukacji w Polsce”, Płock 2002
- „Zmiana Paradygmatu Edukacji” - Sir Ken Robinson
- www.theRSA.org/ipfone
- (PL) TEDTalks sir Ken Robinson - „Szkoły zabijają kreatywność cz1, 2”
- www.theRSA.org/ipfone
- www.wikipedia.org.pl

¹⁰ (PL) TEDTalks sir Ken Robinson - szkoły zabijają kreatywność cz1, 2, www.theRSA.org/ipfone